

BY DEN KONINCK

ALfoo ons gelooffelijcken voorkompt, dat veele van onse Domeynen van Montfort, Gelie, Kessel, ende Krieckenbeeck, soo van Lijsfgewins, ende Coermoedigs, als van Erff-pacht, Erff-renten, ende Thinsgoederen, ende andere ordinarisse partyen, oock van gekochte, ende aengegraevene Gemeynen, met, ofte sonder Octroy, hier te voorens, ende besonderlijck door ende durende den tijt van dese leste krijghs troubelen, ende die groote sterften daer op gevolght, soudent ontvrent, verlooren, ende verduystert sijn, soo dat onse Rentmeesters ten lesten niet wel langher weten soudent, waer sy die Erff-lasten die wy daer op hebben, soudent waer nemen, ende doen innecommen, noch oock konnen vernieuwen die Registeren ende Thinsboecken soo ende gelijk sy wel geerne doen soudent tot onse verseeckeringe, ende hunne ontlastinge, d'welcke soude ghebeurt sijn, ende apparentie hebben van nochte sullen meer ende meer ghebeuren, door dien om die voorgheroerte oorlaecken de naemen van de Gelders, oft andere Proprietarissen ende Besitters der selver goederen op onse Registers niet en soudent sijn gestelt, verandert, ende vernieuwt geweest, noch oock oversulckx als noch int gemeyn aller dinghs ghestelt verandert ende vernieuwt worden, soo ende gelijk tot conservatie van onse Domeynen ende andere Rechten ende gherechtigheden daer van dependerende wel soude behoort hebben, ende alnoch behooren ten allen tyden, dat by doodlijcken affganck, verkoopinghe, verpandinghe, versettinghe, of verbuytinghe, gifte, overdrachte, maeghescheyt, of by eenigerley andere maniere den eygendom daer van soude ghekommen sijn te veranderen, ende consequentelijck door faute ende ditcontinuatie van betaelinghe op de verschijn daghen van die daer op staende lasten, der welcker sommighe van menschenghedencken aff ende langher soudent ten achteren wesen, waer door oversulckx onse Domeynen seer soude sijn gekrenckt, ende vermindert, ende noch daghelijckx meer ende meer soudent

A

ghe.

(2)

ghekrenckt ende vermindert worden, alles nietteghenstaende verscheyde oude Thinsrechten, Ordonnantien, ende Placcaerten over 't stuck vande Domeynen hier te voorens geemaeneert, soo van onse Predeceffeurs, Hertogen, ende Hertoginnen van Gelre, ende leffelijck van onsen Heere oudt Grootvader PHILIPPUS den tweeden (Hooghloffelijcker memorie) vanden 19. December 1500. drijentnegentich niet alleen tot onsen grooten naedeel, maer oock tot misachinghe van de selve Thinsrechten, Ordonnantien, ende Placcaerten, mitfgaders van de penen daer by gestatueert, waerinne alsoo noch dient versien tot verhoedinghe van naerderen onsen schaede ende onderganck onser Domeynen ende andere Rechten ende Gherechtigheden daer van dependerende, DAEROMME SOO IST dat wy op alles geleth ende gehoort het advis van onse Raeden Secrete ende Finantien de welcke voorgaendelijck ghehoort hadden die van onsen Raedt ende vande Rekencamere in Gelderlandt, ende andere die het heeft behoort, ende by deliberatie van onsen seer lieven ende seer beminden Neve ALEXANDER FARNESE Prince van Parma, Ridder van d' Ordre van het gulden Vlies, Edelman van de Camere van Syne Majesteyt, Stadthouder Gouverneur, ende Capiteyn ghegeneral van de Nederlanden &c. Op't nieuws geordonneert, ende ghestatueert hebben, ghelijck wy ordonneren, ende statueren wel expresselick by desen 't gene hier naer volght.

I.

Dat alle die ghene die eenich parceel oft parceelen der opghemelte onse Domeynen van Montfort, Gelre, Kessel, ende Crieckenbeek mit hunne appendentien ende dependentien teghenwoordigh eygendommelick oft andersints sijn hebbende, ende besittende, oft daer op eenigen last van geltrenten oft andere sijn voorderende uyt krachte van Seghelen ende Brieven, sonder dat hunne naemen ende toenaemen mitte ghelegentheyte, groote ende paelghenooten der selver goederen, benefens andere gerequireerde circumstantien, noch oock notitis van den voorsz. last van geltrenten oft andere op onser voorsz. Rentampten, Boecken, ende Registeren behoorlick gheleth, ende

(3)

de bekend sijn , sullen gh'houden wesen inwendigh d'eerste ses maenden naer publicatie deses , sich te vervoeghen by onser Rentmeester onder wiens bewindt de selve goederen gheleghen sijn , ende sich aldaer laeten te boeck stellen elck in 't sijne , ende ghelijck dat behoort , op pene van twelf Carolus guldens van twintigh stuyvers onser valuatie 't stuck by elcken een die des nae te commen sal suymich blijven , waer af de twee derdendeelen tot onsen profijte vallen , ende in onses voorsz. Rentmeesters handen betaelt worden sullen , welcken Rentmeester daer aff ghehouden wordt te doen reeckeninghe , bewijs , ende reliqua , blijvende het resterende derdendeel tot profijit van den Aenbreyger.

II.

Die ghene die sijn hebbende eenighe der selve goederen die hier bevoorens mogen versweghen , vervrempt , verlooren , ofte verduystert wesen , daer van dat alsoo in veele jaeren herwaerts onse Lijffgewins , ofte Coermoets , ofte andere Rechten ende gherechtigheden , voorts Erffpachten , Erffrenten , oft Thinsfen daer op staende , niet en sijn betaelt , sullen inwendigh den selven tijdt van ses maenden , daerenboven sich vervoeghen by die van onse voorsz. Rekencamere , de welcke wy hier mede autoriseren om met interventie van onsen Cancellier ende Momboir in Gelderlandt , den Rentmeester van onse Domeynen daer op ghehoort sijnde , te vercommen , ende t'accorderen van allen den achterstel , die de Debiteuren naer rechten schuldigh sijn.

III.

Ordonneren ende statueren noch , dat nu voortaan niemandt eenich vande ghemelte goederen te weten Hoff hoorige , Lijffgewins , Coermoedige , Eygenhoorighe , Thins , ende Erffpacht goederen oft deel der selver sal moghen Versplijten , Versetten , oft Vercoopen , als met oorslof oft Octroy van die van onsen Raede van Gelderlandt , naer voorgaende advijs van die van onse Rekencamere aldaer , waet voor niet anders en sal betaelt worden , als de behoorlijcke depefche , ende oude gherechtigheden , ende in cas van verkoopen , deselve goederen t'onnen
be-

(4)

hoeve jerst te coop te bieden aen onsen voorz. Rentmeester, die alldan terstont daer van ghehouden sal wesen de weete te doen, ende overseynden met sijn advis by gheschifte, aen die van onse voorz. Rekencamere, de welcke daer op sonder verreck, oft ten langhsten binnen veerthien daghen sullen delibereren ende resolveren oft ons alsulcken coop soude dienelijck wesen, oft niet, ende aen den Rentmeester dien volgende schryven, oft hy sulcken parceil sal aende handt houden oft niet, op dat die vercoopers met eenighe ophaldinghe niet en kommen schaede te lijden.

IV.

Edoch als wanneer niet en sal reedtsaem ghevonden worden alsulcke goederen oft deel der selver voor ons te coopen, soo sal den Rentmeester evenwel niet toelaten dat met de vercoopinge worde voorts ghevaeren, voor ende al eer hy ten vollen vernough ende betaelt sal wesen, van allen 't ghene hy van onsentweghen op alsulcken goederen oft deel der selver ten achteren wesen sal, oft voor ende al eer dat den Cooper hen ten minsten daer voor jerst sal hebben geloof, ende borgh ghestelt, soo dat hy des verseeckert ende te vrede sye.

V.

D'welck geschiedt, ende op schriftelijck gegeven consent des Rentmeesters den coop aen anderen verbleven sijnde tot sulcken leeghen prijs, dat op sijn advijs die van onse Rekencamere dienlijck achtreden voor ons daer van vernaerdinghe te doen, sal hy sulcx even wel moghen doen, ende daer in preferentie hebben voor alle anderen gheene bloedtsverwanten sijnde.

VI.

Daer de vercoopinge sal gheschieden oft geschiet sijn, tegens den inhoudt van die voorgeroerte 3. 4. ende 5. articulen alldan sal aen ons verbreuckt ende vervallen wesen het alsoo verkocht goet.

VII.

Van ghelijcke het Octroy gheaccordeert sijnde, om eenighe der voornoemde goederen te versplyten, oft te versetten, en sal gheen effect sortieren, ten sy dat den Impetrant alvorens
doen

(5)

doen blycken , dat onsen Rentmeester beraelt , oft ten minsten verseeckert sal wesen van allen den achterstel , op pene als in den voorgaenden articule.

VIII.

Soo wanneer van nu voortaan eenige vande voorsz. goederen in't geheel ofte ten deele by doodtlicken affganck , vercoopinghe , weghgevinge , verpandinge , versertinge , oft verbuytinghe , overdracht , oft maeghetcheyt , oft andersints sullen kommen verandert te worden met het respective Consent als vooren , sal den ghenen op wien den eyghendom , oft verbruyckenisse daer van sal gevallen sijn , schuldich , ende gehouden wesen biunen d'eerste sesse weken naer dat die veranderinghe op hem sal gheschiet sijn , sich te vueghen by onsen Rentmeester onder wiens bewindt sulcke goederen gelegen sijn ende sal hy aldaer de selve op sijnen naem behoorlick laeten te boeck stellen , met pertinente verclaeringe vande groote ende reygenooten der selver , op pene naer omganck van dyen tyde te verbeuren eene breucke van sesse Carolus guldens munte als voor , t'elker reyse als hy des in gebreecke bevonden sal worden , tot proffijt , ende te verdeylen als boven.

IX.

Wel verstaende dat wat hier voor gheseyt is van te boeck te stellen , soo moet verstaen ende genomen worden , dat aen de Lijffgewins goederen , die opstervinghe subject sijn , ghemeynlick sullen ende moeten twee personen bekandt te boeck staen , oft geset worden , te weten : alswanneer d'eene handt verstorven is , soo sal ende moet weder eene nieuwe tweede handt te boeck geset worden , op dat alsoo d'onderdaenen ende eygenaers dies te meer voor d'opstervinge moghen bewaert wesen , ten zye dat sy daer aen alleenlijck met d'eene handt willen behandt blyven d'welck hun sal vry staen op hun ghevaer op pene dat deselve goederen ons geheelicken sullen vervallen sijn.

X.

Ende soo menichmael eenige der selve Lijffgewins goederen in maniere als in den voorgaenden articule soude moghen verandert worden , sal ons vervallen sijn het gewin , ende die gene

B

die

(6)

die't selve in die voorz. sesse weken sullen versuymen, sullen betaelen dobbel gewin, gelick by het provisioneel Reglement op't stuck der Lijffghewinnen gegeven tot Mariemont den 28. Juny 1617. geordonneert is.

XI.

Maer aende andere goederen voorgeroert en sal, noch en behoeft meer niet als een persoon behant te wesen, oft te boeck te worden geseth, alles inder manieren ende op tijdt ende pene als voor.

XII.

Alsoo verscheyden der voorgheroerde goederen ghehouden ende beteten worden by persoonen woonachtich buyten her district van onse voorgeroerde Rentampten, ende de selve oversulcx lichtelicker den anderen daer in woonende, sullen vallen kunnen in de voorz. Penen, op pretext van absentie, onwetheyt oft andersints, ende dat diergelicke veranderingen als voor verhaelt sijn, in den eenen oft anderen val in't gemeyn, oft immers voor't meestendeel niet en plachten te gheschieden, noch oock alnoch en geschieden, dan met kennisse ende ten overstaen van Scholtissen ende Schepenen, mitsgaders Secretarissen, Landtschrijvers, ofte Gerichtschrijvers, ende Gerichtsboden van die plaetsen, daer die goederen onder gelegen sijn, oft van ten minsten eenighen van hun: Soo ist dat om sulcken pretext ewegh te nemen ende voortaan te verhoeden, wy Ordonneren dat geenen Scholtis, noch Schepen, noch Secretaris, noch Landtschrijver, oft Gerichtschrijver, noch oock Gerichtsbode, sampt oft besonder in steden oft ten platten lande voortaan meer staen sal over eenighe verkoopinghe oft overdracht, verpandinge, versettinge, oft verbuytinge, gifte, splytinge, oft deylinge der voorgeroerde goederen 't zy van uytheymische oft inheymische persoonen, voor ende al eer hun sal schriftelick gebleken hebben van het respectif consent als voor, op pene dat in cas van contraventie die gemendeerde persoonen hun verhael sullen moghen soecken op alsulcke Scholtis, Schepenen, Landt ende Gerichtschrijver, ofte Gerichtsbode, als hun daer toe sullen geraeden, ofte gebrocht hebben.

XIII.

Alle schulden van Erf-lasten der Domeynen, sullen op hunnen behoerlicken tijdt ende verschyn dagen aen onse Rentmeester ofte hunne Gecommitteerde betaelt worden ter plaetsen hunder residentie, daer sy die van onsen't wegghen last hebben, te houden in het district van eens jeders Officie, die doch tot sulcken eynde ten allen Jaeren eens op tijdt daer toe bequaem, nae hun goetduncken by ghenerale affixien van billetten ende Kerckroepen sulcx sullen doen vercondigen, op dat niemant redene hebbe daer van ignorantie te pretenderen, ende dat niet tegenstaende, dat jeder schuldenaer, als sijnen taelsdagh wetende, oft immers behoorende te weten ende van selfs waer te nemen, van selfs soude moeten kommen betaelen, sonder het doen van alsulcke voorgaende vermaeninghen, ende als de schuldenaers aldan niet en kommen betaelen, 't gene sy schuldich sijn, soo sullen sy daer voor datelijck moghen worden executeert.

XIV.

Alswanneer de schuldenaers in gebræcke blijven van te voldoen 't zy van Erf-lasten oft van Jaerpachten, sullen onse Rentmeesters oft der selver Comptoir boden, van onse voorz. Rentampten by d'Officieren van de plaetsen, die onse Rentmeesters voornoemt eens voor altoos daer toe schriftelick sullen aensoecken, om daer toe te geven generaelen last by geschrifte aen de Gerichtsboden van hun district, ende aen der selver onderboden ter plaetsen daer die sijn op den ghewoonlicken salaris, soo voor den Scholtis, als Gerichtsboden tot laste van de schuldenaers de selve reelick ende metter daedt by alle behoerlicke wegen van bedwange doen betaelen, als oft die schulden met aller gericht's rechten verwonnen waren, gelijkmen voor onse Princelijcke geprivilegieerde schulden ende taeffel renten gewoon is te doen, sonder eenige oppositie oft pandtkeeringe te gestaeden, dan op voorgaende namptissement van de geheele schuldvoorderinge.

XV.

Ende by aldyen dat den Rentmeester oft sijne Gecommitteerde,

teerde speurt, oft suspicieert, dat d'executie wordt opgehouden door tergiverfatie, ooghluyckinghe, ofte diffimulatie van den Scholtis oft anderen Officier als voor, fal op sijne aenklacht aen onsen Momboir daer in worden versien door onsen Raede in Gelderlandt, soo ende ghelijck naer vereylich van de saecke fal gevonden worden te behooren.

XVI.

Alfoo ter plaetsen, alwaer die Erf-lasten van alsulcke nature sijn, dat die naer advenant van den aenwasch oft afspoelinge van d'onderpanden aen oft lanx de revieren gelegen, souden moeten worden vermeerderd ofte vermindert, soo dat daerom op seeckeren gelimiteerden tijt van jaere de selve onderpanden hadden behoort hermeten te worden, d'welek door dese ghepasseerde troubele krijghstyden niet en heeft kunnen waerghe-nomen worde, soo ende ghelick dat anders wel behoort hadde, wordt geordonneert, dat onse Rentmeester, in wiens district sulcx is gebeurt, oft alnoch gebeurende, alsulcke onderpanden meten jersten sal doen meten door eenen ghezwooren Landt-meeter tot costen van den gene die in ongelijck sal worden bevonden, ende daer van nemen attestatie van die te vindene maete, waer van hy sal goede notitie doen, op sijne Registers daer ende alfoo dat behoort, ende sal hy van daer aff voortraeden volghende den Erf last doen betaeken, ende alsulcken debvoir van nieuwe metinge te doen continueren van thien tot thien jaeren, maer ten opsiene vanden Erf-last vanden tot daer toe ghepasseerden tijdt, sullen partyen accorderen mit die van onse Reecken Camere voornoemt ten overstaen vanden Rentmeester,

XVII.

Van ghelijcken sullen onse Rentmeesters door eenen Deurweerder oft Bode macht hebbende t'exploicteren binnen onse Landen ende Vorstendom van Gelre &c. op eenen Sondagh oft anderen Heylighen daght volck het meest vergaedert siinde, ende ter plaetsen daermen gewoon is publicatien ende uytroepingen van onsen't wegen te doen, openbaerlick laeten uytroepen, ende gebieden, dat alle de ghene die in hunne respecti-

De Rentampten eenige goederen hebben te ghewin gaende, oft betwaert met Erf-pachten, Thinsfen, Doodedeylinge, Choer-moedige renten, oft andere dergelijcke lasten tot onsen proffij-te, binnen ses weken naer de publicatie hun aen onse Rentmeesters voorfsz. sullen hebben aen te geven ende aldaer oprechtelick ende pertinentelick te verclaeren die quantiteyt ende qualiteyt vande voorfsz. Erven, met aenwijfinghe van voor, ende paelen, ende 't gene daer uyt jaerlijcx tot Pacht, Thins, oft andersints betaelt moet worden, mitte naemen ende toenamen van de gene, die daer van te boeck staen, om by onse voorfsyde Rentmeesters hunne Laet, Chins, ofte Thinsboecken, Rollen, ende Registeren daer naer te formeren, vermeerderen, ende te vernieuwen ende hun in toekomende tyden daer mede te behelpen, daer ende alsoo't behooren sal, en dat op pene van verval der voorfsz. goederen, volghens de nature, aert ende wesen der selve, welverstaende nochtans, ist saecken die voorfsz. onse Rentmeesters souden beduchten, dat die Besitters niet ter goeder trouwen die quantiteyt der voorfsz. goederen aen hun en souden hebben aengegeven, dat die selve Rentmeesters indyen geval sal vrijstaen alsulcke goederen door eenen ervaeren getwooren Landtmeter te doen meten op kosten vande gene oft genen die in ongelijck sal oft sullen worden bevonden.

XVIII.

Voorbehoudelick dat 't gene in 't voorgaende articul is verhaelt, geschieden sal op Conditien van op het onderpant staende te houden den Erf-last, waer mede het aen ons verbonden is, ende wat boven de betaelinghe vanden achterstel vanden selven, voorts de kosten van de meringe, evictie, vercoopinge, ende opdracht, aen de Coops-penningen souden mogen overtchieten, sal verdeylt worden in dry deelen, te weten die twee derdendeelen sullen aen ons vervallen sijn ende blijven, ende by den Rentmeester voornoemt 't onsen proffijte berekent worden, ende het resterende derdendeel sal worden uytghereyckt aen den aenbrengher sonder aensien van andere lasten van gelt renten oft andere verbrief oft onverbrief die particuliere daer op souden moghen hebben, contrarie aen dese onse Ordon-

(10)

donnantie ende Placcaert, de welcke' vervallen sullen sijn in de penen respectie articulis 1. 6. 7-8. 9. & 17. gestatueert.

X I X.

Daer nochtans sal blijcken dat de misbetaelinghe oft ander versuym, waerom wy tot evictie ende verkoopinge vande onderpanden waeren procederende, is veroorsaecht door minnerjaerigheyt, ofte andere evidente onwetenthey, in sulcken val sal den Eygenaer oft Successeur van al sulcken goet voor ende alker 't selve verkocht oft opgedraghen sal wesen, wederom moghen aenvanghen, mits aen onsen Rentmeester betaelende den achterstel, ende aende Registeren genoch doende van den Erf-last voor ons daerop staende, ende daerenboven alle de gerichtelicke ende zndere noodige onkosten van de evictie alleenlijck.

X X.

Voorders alsoo de Rentmeesters hier te voorens qualijck sijn gerieft geweest met diensten, als sy die hebben vandoen gehad, soo wordt mits desen geordonneert, dat alle die ghene die van oudts aen Syne Majesteyt eenige diensten sijn schuldigh, ofte gehouden te doen, de selve in het toecommende sullen hebben te doen ende continueren, naer dyen sy alvorens uyt bevel vanden Officier vande plaetse daer toe sijn opgeboden, alles op pene van executie, ende sulcke andere als het Hoff naer gelegenthey van laecke sal arbitreren,

X X I.

Ende om de defraudatien, ende defraudanten dies te beter te ontdecken, wordt daerenboven particulierlick geordonneert ende bevolen allen Burgemeesteren, Schepenen, ende Gezwo-rens der Steden, ende van de Gerichten ten platten Lande, dat sy onsen Rentmeester, die sulcx in sijn bewindt ghesinnen sal, daer hy mit de debvoiren van onsen Comptoir bode, oft andere gecommiteerde aldaer niet en sal kunnen ten rechten kommen, de selve defraudatien ende defraudanten sullen hebben t'openbaeren, als sy, ofte jemandt van hun daer van kennisse draegen, oft hem evenwel daer toe te doen allen behulp, ende assistentie, 't zy met adres van eenige oude mannen, oft andere

dere perfoonen, daer van wetenschap hebbende ende hun doende deselve verclaren sonder respect van jemanden, desgelix om oock van de verkoopinge, verpandinghen, verlettingen, verschrijvingen, verbuytingen, giften, spijtinghen, ofte deylingen, overdrachten, oft maeghgescheyden, ofte andere veranderingen, die voor hunnen Gerichte moghen gepasseert sijn, ende daer van by hunne Prothocollen magh aenteeckeninge te vinden wesen, des te beter in ervaringe te kommen, dat sy hem sullen mededeylen alsulcke Extract ende Extracten uyt de selve Prothocollen, mitgaders Cotype oft Copyen authentijck hunre Boendereboecken, Scharcedulen ofte andere der pertinentsten aenteeckeningen, 't zy van metinghen, oft andersints, dienende jeder Kerispel tot Collectatie ende voldoeninghe der Ghemeyne lasten, alles op ghesinnen ende requisitie van onse Rentmeesters, soo ende gelijk sy tot meerdere elucidatie ende faciliteringe van hunnen ontfanck ende bewaeringe van onse Gerechtigheden sullen vinden, van noode te wesen, sonder des te blijven in gebreke, op pene dat op aenclagen onser respectie Rentmeesters die hun dyen volghende sullen hebben te reguleren die suymige arbitrairlijck sullen ghestraft ende gecorrigeert worden.

XXII.

Ende alsoo wy des ganschער wille ende meyninghe sijn allen t ghene voor verhaelt by eenen jederen sulcx raeckende, onverbrekelick gheobserveert, ende onderhouden te worden, soo ontbieden ende ordonneren wy ~~den~~ alle onse Amptluyden, Drosten, Scholtiffen, Burgemeesteren, Schepenen, ende Raden onser Steden, ende Ampten, voorts alle andere Rechteren ende Justicieren onses Vorstendoms Gelre, sulcx aengaende dat sy dese tegenwoordige onse Ordonnantie metten aldereersten ter ghewoonlijcker plaetse in de Steden ende Ampten van hun district doen, ende laeten aff kundigen ende publiceren, op dat niemant hier van Ignorantie ofte onwetentheyte hebbe te pretenderen, procederende oock, ende doende procederen totte penen hier vooren verhaelt, sonder eenighe oogh-

hoghluyckinge, ofte dissimulatie. Gedaen tot Brussle den elf-
sten Junij duysent sesse hondert eenentachtentigh. Was gepara-
pheert. De Pa^{vt}. ende onderteekent J. F. Knopff. Ter syden stont
ghedruckt het Segel van Syns Majesteit in rooden Wasse overdeckt
met wit pampier.

TOT RUREMONDE,

Ghedruckt by LENAERT OPHOVEN Ghezwooren
drucker vanden Ed: Hove in Gelderlandt. M. DC. LXXXI.